

RÁKÓCZI FERENC: GYÖMRŐI BESZÉD

Nem tudom, vitézek, szívemnek fájdalmit jelentsem-é elöttötök, vagy pedig méltó indignatióra s bosszúságra gerjesztett elmémet adjam elöttökbe? Mert ugyanis, ha az elsőt szemlélem, nemdenem méltó-é keservességemet mindazok eleiben terjesztenem, kik velem együtt hazájok dicsőséges szabadsága mellett életeket felszentelvén s mindeneket elhagyván, zászlóim alá oly véggel gyűttek, hogy mindenikünknek mind az győzelem, mind az halál egy legyen? Nemdenem méltót mondtam? – mindazon Istenes, dicsőséges resolutiojú vitézljő rendet hazám igyén szánakodó, zokogó szívvel szemlélvén, elfelejtettem az elmúlt keserves sorsaimat, s hallgatom éjjeli-nappali fáradságimat s veszedelmek között forgó állapotomat. És ha szintén eddig való szerencsés hadakozásinkat elő nem hozám is, elég okom lehet az panaszra, igyünknek s becsületeknek általatok esett csorbáját említvén. Tik voltatok azok a vitézek, az kik hazátokat velem együtt véres verítékekkel s véretekkel ily régi szabadságához közelgető állapotjába helyhezítettétek! S most közöttötök levő lágyszívű s az dicsőséges magyar nevet nem érdemlő elfajzottak által hírünket, nevünket, dicsőségünket csaknem eltapodtátok! Lettem volna inkább oly szerencsés, és hazánk oltalma mellett veletek együtt gyarló testemet halomban rakattattam volna inkább, mintsem becstelenségteket okozó cselekedetekrül – most élő, de csaknem eltemtetett vezéretek – emlékezném! Mit akarunk? Vér kerüléssel, harc kerüléssel s erősségek elhagyásával, egyszóval: szaladással kívánjuk-e édes hazánkat megnyerni, magunknak nyugalmat, maradékunknak megmaradást szerezni? Vagy gyalázatos és – bízvást mondhatom – hallhatatlan példátok után feleségünket, gyermekinket, s magunkat jobbságra vetnünk, és ennyi feláldozott magyar vért semmivé tennünk? Ó békéljetez inkább csalárd ellenségtekkal, kiknek igáját eképpen súlyosítjátok, hogy én is – ily szerencsétlen

hadi vezérnek nevét letévén – tengercken s pusztákon való bujdosásimmal gyalázatban hagyatott életemet végezhessem! Terültessék el inkább – nem bánom – eleimnek dicsősége s az Rákóczi nevem, mintsem tovább ily gyalázatokkal terheltetett napjaimat sirathassam. Áldozzatok személyemet, s kezébe adjatok ellenségemnek, csak magatoknak s nemzetünknek szerezhessetek cvvel szabadságot: örömmel megyek sötét tömlöcömben, kívül isten kiszabadított, és aztat követő gyász-theatromra* vígan lépek, csak tudjam, hogy mindezekkel édes hazám s nemzetem boldogságát elnyerhetem! Engedjétek, keressem ellenségem fegyverét inkább, mintsem veletek együtt haldokló gyalázatos életet éljek! Vagy ha bennetek vagyon az magyar vér, hozzám, nem uratokhoz, de atyátokhoz, társotokhoz, véretekhez való szeretet, bosszuljátok gyalázatunkat azon hazánk áruló büntetésével, az kik nemzetünknek s mindnyájunknak becsületit gyászban öltöztették! Magatok pedig, ó, fiaim, ó, társaim, segítsétek magatok boldogulására való igyekezetimet, vigasztaljátok elkeseredett szívemet, hogy veletek élet s halál között kereshessem – oly szívvel, az mint kezdtem – hazám, mindnyájunk boldogulásira cílozó igyekezetemet! Nem kívánok birodalmat, nem kincset tületek, s nem egyebet: az igaz bátor magyar szívet, hogy az magaméval öszvekapcsolván, veletek éljek és haljak!

* *vérpadra*